

Verslag van het ontwikkelgesprek, volgend op de visitatie van de Master Kunsteducatie in 2023.

Op 27 maart en 17 april 2023 vond de visitatie plaats van de master Kunsteducatie. Het ontwikkelgesprek volgde op 5 juli. Tijdens dit gesprek wisselde de opleiding van gedachten met het panel over een aantal aandachtspunten en suggesties uit het visitatierapport, deels ter verheldering, maar ook met de vraag of het panel suggesties had hoe de opleiding deze punten verder zou kunnen brengen en toepasbaar zou kunnen maken. De hoofdpunten van gesprek waren het opleidingsprofiel en het empirisch onderzoek (één van de afstudeermodules in het tweede jaar van de opleiding).

Opleidingsprofiel

In de voorbereidende stukken en in de gesprekken tijdens de visitatie trof het panel een opleiding met een heldere signatuur. In het visitatierapport sprak het panel veel waardering uit voor de keuze voor zo'n scherp opleidingsprofiel. Het panel gaf de opleiding als aandachtspunt mee om de focuspunten van de opleiding zoals het belang van taal, de nadruk op onderzoek en het samen vormgeven van onderwijsprojecten explicieter te verbinden aan de eigen signatuur. Daarbij zou de opleiding kernbegrippen uit de opleiding, zoals 'authentiek leren' en 'diversiteit' preciezer kunnen omschrijven en daarbij de eigen aannames in vraag stellen. Tijdens het ontwikkelgesprek vraagt de opleiding het panel om verheldering en *feed forward*.

In het algemeen geeft het panel de opleiding de vraag mee: is het profiel en zijn alle concepten/kernbegrippen die dit profiel vormen ook altijd voor (aankomende) studenten duidelijk? De opleiding is met haar sterke focus op een vrij academische manier van onderzoek doen met een sterk beroep op taal- en schrijfvaardigheden niet een opleiding voor iedereen. De keuze voor academische reflectie in geschreven taal is een keuze die volgens het panel ook kwaliteit oplevert. Het is belangrijk om hier helder over te communiceren.

Een concreet voorbeeld waarop het panel de opleiding aanspoort de eigen aannames te bevragen, heeft te maken met het begrip 'authentiek leren' en de relatie en spanning tussen de begrippen 'authentiek leren' en 'diversiteit'. Het panel vindt het sterk dat de opleiding positie kiest door met het concept 'authentiek leren' te werken, maar denkt dat dit ook een valkuil kan zijn. Aansluiting bij de eigen leefwereld staat op gespannen voet met de uitdagingen van diversiteit waarbij je je juist in de leefwereld van een ander moet verplaatsen. Het concept van 'authentiek leren' kan ook eenvormigheid in de hand werken en onbedoeld een uniform model worden van waaruit studenten werken. Dit kan leiden tot minder sprankelende eindwerken.

Het panel verwelkomt het verder professionaliseren van de eigen kritische reflectie, het doordenken van en voortbouwen op bestaande modellen en concepten. De opleiding deelt met het panel dat de lectoren Kunsteducatie, die sterk bij de opleiding betrokken zijn, hiermee bezig zijn, om sterker naar voren te laten komen dat goede kunsteducatie ook altijd inclusieve kunsteducatie is.

Onderzoek

De opleiding vraagt het panel mee te denken over de verdere ontwikkeling van de module empirisch onderzoek aan de hand van de aandachtspunten en suggesties uit het visitatierapport. In het gesprek gaat het daarbij vooral over het bevorderen van inspirerende afstudeeronderzoeken. Ook wordt kort stilgestaan bij de authenticiteit van de onderzoeker.

Studenten maken twee afstudeeropdrachten: een empirisch onderzoek en een kunsteducatief project. In het visitatierapport deelde het panel mee dat het de empirische onderzoeken van de studenten over het algemeen minder sprankelend vond dan de kunsteducatieve projecten. Zo waren veel onderzoeken hetzelfde van opbouw. Het panel gaf aan dat er een verbeterkans kan liggen in de formulering en de verwachting ten aanzien van de afstudeeropdracht. Volgens het panel is er ruimte voor verschillende soorten van onderzoek, waarbij ook elementen van *art-based research* meer aan bod kunnen komen.

De opleiding verlangt in het onderzoek grondigheid van studenten, om hen te laten doordenken, ze weg te sturen van de eigen, particuliere ervaring, zich te verhouden tot bestaand onderzoek en om *bias* bij zichzelf te herkennen en in het vervolg te vermijden. Tegelijkertijd is een uniform model geen voorwaarde en kiezen studenten bijvoorbeeld ook al steeds vaker voor ontwerponderzoek. De opleiding vraagt het panel advies over de vraag hoe inspiratie te bevorderen zonder gedegenheid te verliezen.

Het panel doet de opleiding de suggestie na te denken over de vraag: wordt voor studenten vroeg genoeg in de opleiding duidelijk wat de functie is van het empirisch onderzoek dat ze leren en doen? En op wat voor manier dit iets waanzinnig inspirerends kan zijn voor hun eigen vraag? Vanuit de intake start iedere student de opleiding met een vraag die ze van wezenlijk belang vinden. De opleiding kan perspectief bieden door hen te helpen om steeds weer de verbinding te leggen tussen die vraag en hun onderzoek. Studenten hebben immers tijd nodig om te begrijpen hoe onderzoek voor hen kan werken, of ze nu meer richting *art-based research* willen of sociaalwetenschappelijk onderzoek willen doen. Het concept van *learning arches* kan behulpzaam zijn bij het bieden van een duidelijke structuur tijdens de opleiding waarin de verschillende activiteiten steeds verbonden worden met de leeruitkomsten. Als je als student kritisch denken in deze vorm al op dag één aangeboden krijgt en weet dat je dat gedurende je hele opleiding gaat horen, dat je ermee gaat oefenen en helder is wat de opleiding ermee bedoelt, dan krijgt het ook meer betekenis.

De mooiste eindproducten komen vaak tot stand wanneer er een lange aanloop is richting dat eindproduct, met tijd voor verschillende stappen en ruimte voor doorleefde keuzes, met voldoende tijd voor het leren, ook door uitwisseling met elkaar. De vragen hoeven daarbij ook niet altijd helemaal uit de student zelf te komen. Als docenten delen wat voor onderzoek ze zelf doen en studenten daar enthousiast van worden, zouden die studenten zich ook kunnen clusteren en elkaar daarbij inspireren.

Door explicieter te werken met *learning arches* zou er meer ruimte kunnen ontstaan voor kunst in kunsteducatief onderzoek. Een andere mogelijkheid om hier meer ruimte voor te maken, is door te zoeken naar manieren waarop je kunst kunt inzetten als middel om iets anders te laten zien dan dat je dacht, verwacht of kent. Waarbij je wel reflexiviteit van studenten vraagt, maar geen objectiviteit. En waarbij de focus ligt op het (mede) vormgeven van de werkelijkheid in plaats van het representeren ervan. Er is geen pasklaar antwoord voor hoe je dit het beste kunt doen, maar volgens het panel kan het wel interessant zijn om eens te kijken naar de vormen van onderzoek bij andere opleidingen uit het visitatiecluster.

In het gesprek komt ook de authenticiteit van de onderzoeker kort ter sprake. In het visitatierapport zegt het panel dat het wellicht aan te raden is om in de beoordeling van het empirisch onderzoek ook minder objectivistische criteria toe te voegen, zoals zelfpositionering of authenticiteit. "Deze criteria hebben een directe connectie met de eigenheid van de opleiding. Door ze expliciet te benoemen (en erop te quoteren) zullen studenten in hun onderzoek aandacht besteden aan de verhouding van het onderzoek tot de doelgroep, en aan de mate waarin het onderzoek inspireert" (p. 16). In het ontwikkelgesprek geeft het panel de opleiding ook de volgende vraag mee om over na te denken: je vraagt studenten in hun educatieve praktijk aan te sluiten bij de leefwereld van de doelgroep waarmee ze werken; in hoeverre doet de opleiding dat zelf ook? Ook als het gaat om onderzoek. In hoeverre sluit de opleiding daarbij aan bij de leefwereld van de onderzoeker?